

A LÉLEK VÁNDORLÁSA – A BIBLIÁBAN?

© dr. Szalai András, Apológia Kutatóközpont, www.apologia.hu (v.2. 2014.06.08.)

A létforatag (*szamszára*) mint a lélek testről testre vándorlása (transzmigráció) vagy ismétlődő testet öltése (reinkarnáció) egy ok-okozati alapon működő erkölcsi világtörvény (*karma*) alapján a posztvédikus indiai vallásosság szerves része. Kialakulása mögött a bráhmanák és upanisadok sajátos világ-, isten- és emberképe áll, csaknem háromezer éves fejlődése pedig igen eltérő hindu, buddhista és dzsáin változatokhoz vezetett. Nyugaton is valószínűleg indiai hatásra jelent meg egyfajta lélekvándorláshit. Először a görög Püthagorasz és Empedoklész tanította, illetve az orphikus misztérium-vallás, amely Platónra is hatott. A középkorban a zsidó kabbalisták adaptálták (*gilgul*), korunkban pedig a boszorkányok egy része, spiritiszták és ún. ezoterikus keresztények (antropozó-fusok, rózsakeresztesek stb.) tanítják. Így ma itt a nyugaton sokan vélik úgy, hogy

- a lélekvándorlás és a karma törvénye *eredetileg* a bibliai tanítás része volt, csak a későbbi századok egyháza utasította el
- a lélekvándorlás *eredetileg* a Biblia – különösen az Újszövetség – szövegében is benne volt, de későbbi zsinatokon úgy határoztak, kivágyják őket
- kontár munkát végeztek, ezért a lélekvándorlás *ma is* kiolvasható, főleg az Újszövetségből.

Válaszként elmondhatjuk, hogy a Szentírás szövegének célzatos meghamisítására *semmiféle* tárgyi bizonyíték nincs, sem ebben a témában, sem másban. A korai egyház tanítóinak kijelentései a lélekvándorlásról kivétel nélkül mind *elutasítók* – erről egy másik tanulmányunkban lehet olvasni („A lélek vándorlása – az ógyházban?”). Az alábbiakban pedig a gyakran bizonyítékként emlegetett *bibliai mondatokat* elemezzük – különös tekintettel az eredeti szövegekre, a szövegkörnyezetre és a kulturális háttérre.

1Móz 9:6 „Aki ember vérént ontja, annak vérént ember ontja.”

Állítás

Mózes a karmikus adósság törvényét fogalmazza meg: aki gyilkol, maga is gyilkosság áldozata lesz jelenlegi vagy következő életében.

Szövegkörnyezet

1Mózes 9:1 Isten megáldotta Nóét és fiait, és ezt mondta nekik: Szaporodjatok, sokasodjatok, és töltsétek be a földet! 2 Féljen és rettegjen tőletek minden földi állat és minden égi madár, kezetekbe adom őket minden földi csúszómászóval és a tenger minden halával együtt. 3 Minden, ami mozog, ami csak él, legyen a ti eledeletek. Nektek adom mindent éppúgy, mint a zöld növényt. 4 De húst az éltető vérrrel együtt ne egyetek! 5 A benneteket éltető vért pedig számon kérem. Minden élőlénytől számon kérem azt, az embertől

is. Számon kérem az ember életét: egyik embertől a másiktól. 6 Aki ember vérént ontja, annak vérént ember ontja. Mert Isten a maga képmására alkotta az embert. 7 Ti azért szaporodjatok, sokasodjatok, népesítsétek be a földet, sokasodjatok rajta!

Cáfolat

Először is, Isten a vízözönt túlélő *egyetlen emberi családhoz* beszél, egészen kivételes helyzetben. Másodszor, mivel a vízözön éppen az erőszakossággal megtelő emberi kultúra büntetése volt (1Móz 6:11), érthető, hogy az új világban a *szaporodás* parancsán és az *ehető dolgok* felsorolásán túl az élet, és különösen az *emberi élet* tisztelete a legfőbb parancs (4-5. vers). Harmadszor, nem egy világtörvény, hanem *személyesen Isten* az, aki számon kéri az egyik embertől a másik életét – az esetleges emberi megtorlástól függetlenül. Negyedszer, az idézet a Káin utáni, barbárrá váló világ számára előre jelzi, hogy aki embert öl, annak az isteni számonkérésen túl *emberi bosszúval* is számolnia kell.

Összefoglalva: a mondat üzenete szerint a gyilkosság számon lesz kérve; nem egy másik életben, hanem *ebben* a mostaniban, Isten és ember által egyaránt.

Jel 13:10 „Ha valakire fogság vár, fogságra jut; ha valakinek kard által kell meghalnia, kard által hal meg”

Állítás

János a karma törvényszerűségéről beszél, miszerint az előző életből hozott adósság elkerülhetetlen.

Szövegkörnyezet

Jelenések 13:1 És láttam, hogy a tengerből feljön egy fenevad, tíz szarva és hét feje volt, szarvain tíz korona, és a fejein istenkáromló nevek. ... 5 És adatott neki nagyokat mondó és istenkáromló száj, adatott neki hatalom a cselekvésre negyvenkét hónapon át; 6 és megnyitotta száját káromlásra Isten ellen, hogy káromolja az ő nevét és sátorát, azokat, akik a mennyben laknak. 7 Megadatott neki, hogy hadat indítson a szentek ellen, és legyőzze őket, megadatott neki a hatalom minden törzs és nép, minden nyelv és nemzet felett: 8 hogy imádják őt mindenki, aki a földön lakik, akinek neve nincs beírva a megöletett Bárány életkönyvébe a világ kezdete óta. 9 Ha valakinek van füle, hallja! 10 Ha valakire fogság vár, fogságra jut; ha valakinek kard által kell meghalnia, kard által hal meg. Itt van a helye a szentek állhatatosságának és hitének.

Cáfolat

Először is, az egész 13. fejezet témája az Antikrisztus megjelenése: mindenkinek őt kell imádnia, és hadat indít a keresztények ellen, akik arra nem hajlandók. Másodszor, akiknek a neve be van írva a Bárány életkönyvébe, *azok* ellent tudnak állni, és a *hívők előre tudatják*, hogy ez az engedetlenség mibe fog kerülni: egyeseknek fogságba, másoknak a földi életébe. Harmadszor, a vers vége így hangzik: „Itt van a helye *a szentek* állhatatosságának és hitének!” Üzenete tehát nem minden emberre vonatkozik, hanem a hívők egy bizonyos időszakban élő csoportjának szól, akik Krisztusért *vállalják a sorsukat*.

Összefoglalva: nem elkerülhetetlen „karmikus adósságról” van szó, hanem az antikrisztusi rendszerben elkerülhetetlen szenvedésről, amin Isten a hűségest átsegíti.

Mt 7:2, Mk 4:24, Lk 6:38 „Amilyen mértékkel ti mérték, olyannal mérnek nektek.”

Állítás

Jézus szerint az ember azt, ahogyan másokkal bánik, a karma törvényének megfelelően visszakapja a jelenlegi vagy a következő életében.

Szövegkörnyezet

Jézus mondata Máté és Lukács, illetve Márk evangéliumában két eltérő helyzetben hangzik el:

Máté 7:1 Ne ítéljetek, hogy ne ítéltessetek! 2 Mert amilyen ítélettel ítélték, olyannal ítéltettek; és amilyen mértékkel mérték, nektek is olyannal mérnek. 3 Miért nézed a szálkát atyádfia szemében, a magad szemében pedig miért nem veszed észre még a gerendát sem? 4 Vagy hogyan mondhatod akkor atyádfiának: Hadd vegyem ki szemedből a szálkát! – mikor a magad szemében ott a gerenda. 5 Képmutató, vedd ki előbb saját szemedből a gerendát, és akkor majd jól fogsz látni ahhoz, hogy kivehesd atyádfia szeméből a szálkát.

Lukács 6:35 Ti azonban szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót, és adjatok kölcsön, semmit sem várva érte: nagy lesz akkor a jutalmatok, és a Magasságos fiai lesztek, mert ő jóságos a hálátlanok és gonoszok iránt. 36 Legyetek irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas. 37 Ne ítéljetek, és nem ítéltettek. Ne kárhoztassatok, és nem lesz kárhoztatásotok. Bocsássatok meg, és nektek is megbocsáttatik. 38 Adjatok, és adatik nektek: jó, megnyomott, megrázott, megtetézett mértékkel adnak öletekbe. Mert amilyen mértékkel ti mérték, olyan mértékkel mérnek viszonzásul nektek.

Máténál és Lukácsnál Jézus a „Hegyi beszéd” részeként, az ellenségszeretetet és a megbocsátás összefüggésében beszél a tökéletlen *emberek egymás fölötti ítélkezése* ellen.

Márk 4:20 Akiknél a jó földbe hullott a mag: ezek hallgatják az igét, befogadják, és az egyik harmincszoros, a másik hatvanszoros és némelyik százszoros termést hoz. 21 Ezután így szólt hozzájuk: Vajon azért veszik-e elő a lámpást, hogy a véka alá tegyék, vagy az ágy alá? Nem azért, hogy a lámpatartóba tegyék? 22 Mert nincs semmi rejtett dolog, ami ki ne derülne, és semmi titok, ami napfényre ne jutna. 23 Ha valakinek van füle a hallásra, hallja! 24 Ezt is mondta nekik: „Vigyázzatok, hogy mit hallotok! *Amilyen mértékkel mérték, olyannal mérnek nektek*, sőt ráadást is adnak. 25 Mert akinek van, annak adatik, és akinek nincs, attól az is elvétetik, amije van.

Márknál Jézus a magvető példázata után arra figyelmezteti hallgatóságát, hogy nem mindegy *hogyan hallgatják őt*. Egyrészt, a tanítását nem lehet titokban követni. Másrészt, *minél több* igazságot hajlandók a magukévá tenni, *annál többet* tudnak majd elfogadni, de ez fordítva is igaz.

Cáfolat

Először is, az ítélet nem egy személytelen „világtörvény”, hanem *Jézus kezében* van (János 5:21-22). Másodszor, Jézus nem is e törvény működéséről beszél, hanem *emberek magatartásáról*: ne ítélkezzenek *egymás* fölött, mert mindegyikükben található kifogásolni való. Végül, Jézus *ráadást, megtetézett mértéket* emleget, ami szintén ellentmond a „karmikus adósságkiegyenlítés” elvének.

Gal 6:7 „Amit vet az ember, azt fogja aratni is”

Állítás

Pál azt tanítja, hogy az ember tettei karmikusan visszahatnak rá: jó vagy rossz tetteit a karma a jelenlegi vagy egy következő életben megjutalmazza vagy megtorolja.

Szövegkörnyezet

Galata 6:1 Testvéreim, ha valakit tetten is érnek valamilyen bűnben, ti, akik lelki emberek vagytok, igazítsátok helyre az ilyet szelíd lélekkel. De azért vigyázz magadra, hogy kísértésbe ne essél. **2** Egymás terhét hordozzátok: és így töltsétek be a Krisztus törvényét. **3** Mert ha valaki azt gondolja, hogy ő valami, jóllehet semmi, megcsalja önmagát. **4** Mindenki a saját tetteit vizsgálja meg, és akkor csakis a maga tetteivel dicsekedhet, és nem a máséval. **5** Mert mindenki a maga terhét hordozza. **6** Akit pedig az ígére tanítanak, az minden javából részesítse tanítóját. **7** Ne tévelyegjétek: Istent nem lehet megcsúfolni. Hiszen amit vet az ember, azt fogja aratni is: **8** mert aki a testének vet, az a testből arat majd pusztulást; aki pedig a Léleknek vet, a Lélekből fog aratni örök életet. **9** A jó cselekvésében pedig ne fáradjunk el, mert a maga idejében aratunk majd, ha meg nem lankadunk. **10** Ezért tehát, míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, leginkább pedig azokkal, akik testvéreink a hitben.

Cáfolat

Először is, Pál – a karma-tannal szemben – nem a hívő múltját tartja a meghatározónak, hanem a *jelenét*. Mivel benne él a Szentlélek (Galata 3:1-5, 5:16-25, 6:8), *itt és most állandó döntési szabadsága, folyamatos választási lehetősége* van. Másodszor, döntési szabadsággal éppen a múltja, régi bűnei és hajlamai *ellenére* rendelkezik: nincs új múltja, de *a múltjától függetlenül dönthet* a jövője felől. Ez a jövő kétirányú, ezért látnia kell, hogy *még ebben az életében* mi lesz a következménye annak, ha „a testének” vet (régii bűnös hajlamainak a „talajára”), vagy a Szentléleknek (az ő akaratának a „talajára”). Harmadszor, Pál nemcsak a hívő tetteinek az illetőre való visszahatásáról beszél, hanem arról is, hogy a tettek *hogyan hathatnak másokra* (lelki segítség, gyakorlati jótettek), és milyen következményekkel járnak *Isten előtt*. Negyedszer, a jövő csak mint *örök élet vagy örök pusztulás* kerül szóba, nincs utalás életek és halálok végtelen váltakozására.

Jn 9:1-41 „Ki vétkezett, ez vagy a szülei, hogy vakon született?”

Állítás

A tanítványok kérdésében a karma tanának ismerete sejthető, hiszen a vak a születése előtt nem vétkezhetett máshogy, csak előző életében.

Szövegkörnyezet

János 9:1 Amikor Jézus továbbment, meglátott egy születése óta vak embert. 2 Tanítványai megkérdezték tőle: Mester, ki vétkezett: ez vagy a szülei, hogy vakon született? 3 Jézus így válaszolt: Nem ő vétkezett, nem is a szülei, hanem azért van ez így, hogy nyilvánvalóvá legyenek rajta Isten cselekedetei. 4 Nekünk – amíg nappal van – annak a cselekedeteit kell végeznünk, aki elküldött engem. Mert eljön az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhat. 5 Amíg a világban vagyok, a világ világossága vagyok. 6 Ezt mondta, és a földre köpött, sarat csinált a nyállal, és rákenete a sarat a vakon született ember szeméire, 7 majd így szólt hozzá: Menj el, mosakodj meg a Siloám-tavában – ami azt jelenti: küldött. Az pedig elment, megmosakodott, és már látott, amikor visszatért.

Cáfolat

Először is, a tanítványok nemcsak a vakon születettnek, hanem *a szüleinek a vétkeességére is* rákérdeztek. Izraelben ugyanis közismert volt az egymás mellett élő és egymást követő generációk egységén, a „háznépen” levő *isteni áldás vagy átok* lehetősége (vö. Kóré, Áháb, Dávid, Éli, Fineás és háznépük eseteivel, vö. Máté 27:24-25, Apostolok cselekedetei 2:39, 1Korinthus 7:14). Tudták, hogy Isten a bűnt betegséggel is büntetheti, ezért egyes korabeli rabbik azzal próbálták magyarázni a születési rendellenességeket, hogy a magzat *még az anyaméhben is* vétkezhet. Másodsor, Jézus az eseményeket nem visszaforgatta, hanem előreségitte: lezárta tanítványai ok-firtató, más életében vájkáló gondolatait, és *tagadta*, hogy a helyzet oka a vak vagy a szülei vétkeiben keresendő. Ezután pedig feltárta, hogy ennek a nyomorúságos helyzetnek ő milyen *értelmet tud adni*: a világtalanul született meggyógyulása sosem látott csoda, *Jézus egyik messiási jele* lett (9:31-33), ami arról tanúskodott, hogy ő a világ világossága (9:5). Hasonló célja volt Jézusnak azzal is, hogy Lázárt nem meggyógyította, hanem halála után támasztotta fel, így bizonyítva, hogy ő maga a feltámadás és az élet (ld. János 11. fej.).

Mt 11:14, 17:12 – Illés és Keresztelő János esete

Állítás

Jézus szerint Illés próféta Keresztelő Jánosban reinkarnálódott.

Szövegkörnyezet

- 2Királyok 2:1-18 Illés mennybe való felragadtatása
- Malakiás 3:1.23-24 Illés eljövételének ígérete
- Máté 11:1-14 János kérdése, Jézus tanúskodása Jánosról

- Máté 14:1-12 János halála
- Máté 17:1-13 Jézus a megdicsőülés hegyén, együtt Mózesrel és Illéssel

Cáfolat

Először is, a karma-tan szerint is kizárható, hogy Illés „szelleme” jóval Keresztelő János halála *után* a megdicsőülés hegyén újra egyik *előző* életének felismerhető személyeként, Illésként jelenjen meg. Másodszor, Illés nem halt meg: *elevenen* felragadtatott a mennybe, mint egykor Énók (1Mózes 5:22-24). Illés tehát a testét nem hagyta a földön, hanem valamilyen ideiglenes létformát kaphatott, amelyben aztán Jézus idején Mózesrel együtt megjelent a megdicsőülés hegyén. Harmadszor, Jánosban *nem Illés lelke*, azaz személye volt, hanem *Isten Lelke, akárcsak Illésen* (ld. Lukács 1:15-17), hiszen a *feladatuk* ugyanaz volt: Izraelt visszatéríteni Istenéhez. Jézus csak ebben az értelemben azonosíthatta Jánost Illéssel. Végül, döntő, hogy maga János is csak ezt az *illési útkészítő szerepet* (Ézsaiás 40:3-5) vállalta magára, és *ő tagadta*, hogy Illés lenne (János 1:19-23).

Jak 3:6 „Életkörünk”

Állítás

Jakab az orphikus misztériumvallásnak a lélekvándorlást jelölő kifejezését használta (*trokhosz tész geneszeóosz*), tehát ő is hitt benne.

Szövegkörnyezet

Jakab 3:1 Testvéreim, ne akarjatok annyian tanítók lenni, hisz tudjátok, hogy ránk annál súlyosabb ítélet vár. 2 Mert sokban vétünk mindnyájan. Ha valaki nyelvvel nem vétkezik, az tökéletes férfi, az képes egész testét is megfékezni. 3 Ha ugyanis a lovak szájába zablát teszünk, hogy engedelmessékedjenek, akkor egész testüket irányíthatjuk. 4 Lám, a hajókat is, bármilyen nagyok, bármilyen erős szelek hajtják is őket, a kis kormány oda irányítja, ahova a kormányos akarja. 5 Ugyanígy parányi testrészt a nyelv is, mégis nagy dolgokat vallhat magáénak. Nézd, milyen kicsi a tűz, és milyen nagy erőt felgyújt! 6 A nyelv is tűz, a gonoszság világa. A nyelv az a tagunk, amely egész testünket beszennyezi, és egész életkörünket lángba borítja, maga meg a pokoltól fogott tüzet. 7 Mert az összes vadak, madarak, csúszómászók és tengeri állatok természetét meg lehet szelídíteni, s meg is szelídíti az emberiség, 8 de a nyelvet senki emberfia nem képes megszelídíteni, az nyugtalan gonosz, tele van halálos méreggel. 9 Vele áldjuk az Urat és az Atyát, és vele átkozzuk az embereket, akik az Isten hasonlóságára vannak teremtve. 10 Ugyanabból a szájából áldás és átok száll. Testvéreim, ennek nem volna szabad így lennie! (A Szent István Társulat 1974-es fordítása.)

Cáfolat

Először is, Jakab – zsidó és keresztény lévén – eleve ki lett volna zárva az orphikus kultusból. Másodszor, maga a kifejezés az 1. századra már rég bekerült a görög közhasználatba, szólássá vált. Más bibliafordításaink szerint is egyszerűen „egész életünket” (ÚFO 1990, Ravasz), „egész életutunkat” (Békés-Dalos) vagy „egész életünk folyamát” (Káldi Neovulgáta) jelentette. Régies fordításával („életünk folyását”) Károli Gáspár „az élet menetére” gondolhatott, akárcsak a szösze-

rintiségre törekvő Csia Lajos („az élet körforgását”). Ez utóbbi azonban, Vida Sándor verziójával („életünk körét”) és főleg a Szent István Társulat 1974-es fordításával („egész életkörünk”) együtt félreérthető. A SzIT 1974-es változata éppen szószerintiségében félrevezető, akárcsak a 2005-ös, javított verzió („változó-kony életünket”). Harmadszor, a szövegkörnyezetből is nyilvánvaló, hogy Jakab a kifejezést annak köznyelvi értelmében használta: egyszerűen *a nyelvi bűnöknek* (pletyka, rágalom, átok) *mindenre kiterjedően romboló hatására utalt* vele. Végül, a kifejezés az Újszövetségben csak itt fordul elő.

Jn 3:7 „Újonnan kell születnetek”

Állítás

Jézus szerint az embernek sokszor meg kell születnie, amíg eléri „Isten országát”, azaz a lélek isteni állapotát.

Szövegkörnyezet

János 3:1 Volt a farizeusok között egy Nikodémus nevű ember, a zsidók egyik vezető embere. **2** Ő egy éjjel elment Jézushoz, és így szólt hozzá: Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítóul, mert senki sem képes megtenni azokat a jeleket, amelyeket te teszel, ha csak nincs vele az Isten. **3** Jézus így válaszolt: Bizony, bizony, mondom néked: ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát. **4** Nikodémus ezt kérdezte tőle: Hogyan születhetik az ember, amikor vén? Bemehet anyja méhébe és megszülethetik ismét? **5** Jézus így felelt: Bizony, bizony, mondom néked, ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába. **6** Ami testtől született, test az, és ami Lélektől született, lélek az. **7** Ne csodálkozz, hogy ezt mondtam neked: Újonnan kell születnetek. **8** A szél arra fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy: így van mindenki, aki a Lélektől született. **9** Nikodémus megkérdezte tőle: Hogyan történhet meg mindez? **10** Jézus így válaszolt: Te Izrael tanítója vagy, és ezt nem tudod? **11** Bizony, bizony, mondom néked: amit tudunk, azt szóljuk, és amit láttunk, arról teszünk bizonyosságot, de nem fogadjátok el a mi bizonyoságtételünket.

Cáfolat

Először is, a beszélgetés Jézus anyanyelvén, arámul folyt; az Újszövetség eredeti szövege viszont az ógörög nemzetközi köznyelvi változatán (*koiné*) íródott. A görög szövegben az „újonnan”-nak fordított szó eredetije (*anóthen*) több jelentésű: alapszava az *anó* (fent), határozói ragja a *-then*; jelentése helyhatározóként: „fentről”, időhatározóként: „kezdettől fogva” vagy „ismét, újonnan, újra”. A „felül-ről születni” fordítási lehetőség beleillik a szövegösszefüggés logikájába („Oda-fentről” = „az Égtől” = Istentől születni), illetve János szóhasználatába és a teljes Írás tanításába. Bár nem tudni, hogy az eredetileg arámul elhangzó beszélgetésben melyik szó állt („fentről” vagy „újra”), maga a beszélgetés segít ezt eldönteni.

Másodszor, Jézus „Isten országának” a meglátásáról beszélt, ami mindkettőjük számára ugyanazt jelentette: „Isten királyságát”. Ez a Bibliában sosem elvont fogalom, és nem is a mennyre utal. Vagy konkrét, a Messiás által uralt *földi teokráciát* jelent (Máté 6:10 „Jöjjön el a te országod / uralmad ... a földön is”), illetve ennek előizeként a Szentlélek által *itt és most megtapasztalható lelki való-*

ságot (pl. Róma 14:17). Lényeg, hogy Isten országának részesei csak a *feltámadt igazak* lehetnek. Nikodémus azonban hiába „Izrael tanítója”, farizeusi hitélete ellenére sincs esélye arra, hogy megláthassa Isten királyságát.

Harmadszor, Nikodémus, aki „vénember” volt, izraelitaként *egy életben gondolkodva és saját életére visszagondolva* értetlenül is arra kérdezett rá, hogyan térhetne vissza: „megszülethetik ismét?” vagy „...másodszor?” (*deuteron gennéthénai*, 4. vers). Nikodémus tehát nem egy következő földi életre vagy földi életek sorára gondolt, hanem abban kételkedett, hogy *az egyetlen földi életet újra lehetne kezdeni*.

Negyedszer, Jézus nem is valamiféle újabb földi élet szükségességéről beszélt, hanem *lelki-szellemi születésről* (vö. 6-8. vers). Nem újabb próbálkozásról, hanem egy minőségileg *új* élet megszületéséről. Nem úgy beszélt Nikodémussal, mint akinek erre valamikor a halál után lesz lehetősége, hanem mint akinek *itt és most, ebben a földi életben* van rá szüksége és lehetősége (János 1:10-13). Ugyanígy gondolkodva írták az apostolok, hogy Krisztusban „csak az új teremtés számít”, hiszen e nélkül a bűnös ember erkölcsi és lelki-szellemi értelemben „halott” (Efezus 2:1-12). Ezért szükséges felülről, magától *Istentől* újjászületni, hogy új teremtményekké legyünk (2Korinthus 5:17, Galata 6:15) egyszer s mindenkorra (Róma 8:19, 1János 3:1-4, 5:1).

Összefoglalás

A fenti bibliai szövegek az eredeti nyelv, az eredeti gondolatmenet és a kortárs zsidó kulturális háttér ismeretében *nem* igazolják azt az elméletet, hogy a zsidó és a keresztény vallás szentírásaiban a posztvédikus indiai vallásosság elemei (*karma* és *szamszára*) benne lettek volna.

További, tanulmányozásra ajánlott bibliai szövegek a keresztény tanításról: Zsidókhöz 9:27, János 11:25, Kolossé 3:3, Filippi 3:20-21, 1János 3:2, 1Korinthus 15:54

Kapcsolódó cikkek: „A lélek vándorlása – az ógyházban?”